

Sak 7

Omorganiseringen av Arkivverket

I november 2015 ble det lagt frem planer for omorganisering av Arkivverket for ansatte på statsarkivene og Riksarkivet. Disse planene ble kort etter offentlig kjent, og HIFO har deretter vært engasjert i saken. Planene for omorganisering spredte seg en stor usikkerhet og bekymring innad og utad i fagmiljøet.

Hovedårsaken for vårt engasjement er frykten for at forskernes tilgang til arkivmateriale og arkivverkets fagkompetanse vil lide i den pågående prosessen. Vi har også en del medlemmer som er direkte berørt av omorganiseringen siden de arbeider innenfor Arkivverket.

Bakgrunn

I korte trekk skapte planene om omorganisering av Arkivverket, slik den ble gjort kjent, et inntrykk av at statsarkivene skulle miste sin regionale myndighet og faglige selvstendighet, at betalingsløsninger og digitalisering «på bestilling» av tilnærmet alt arkivmateriale ville bli innført, og at brukerkontakt hovedsakelig skulle skje via e-postmottak. Dette ville bety en vesentlig svekkelse av faglig informasjon og veiledning i arkivmaterialet.

Etter sterke reaksjoner, fra Arkivverket selv og fra brukerorganisasjoner som HIFO, inviterte Arkivverkets ledelse til et informasjonsmøte i november 2015. Der møtte en rekke organisasjoner som representerer brukergrupper av statsarkivene og Riksarkivet. Under dette møtet, samt i et tilsvarende møte i april 2016, forsøkte ledelsen i Arkivverket å berolige de fremmøtte; de forsikret at det fortsatt ville være mulig å benytte arkivmateriale på lesesal. På et senere tidspunkt kan det imidlertid bli aktuelt med innskrenkede åpningstider. Dessuten kan økende bruk av fjerndepot/magasiner føre til lengre bestillingstid for arkivmateriale. Planene om digitalisering er i hovedsak knyttet til arkivmateriale med stor bruk (i første omgang 1814 og krigsoppgjøret), samt digitalt skapt arkivmateriale fra de siste 30 år. En betalingsløsning skal man imidlertid ikke se bort ifra at blir gjennomført, men fortsatt er det stor usikkerhet om hvor omfattende den vil bli, og hvordan den vil praktiseres.

Dagens situasjon

På grunn av politiske reaksjoner, samt sammenbrudd i forhandlingene med fagforeningene i Arkivverket, stoppet planene om omorganisering opp i november, men er nå i gang igjen.

I sammenheng med det første møtet i november ble det opprettet et brukerråd, der HIFO deltar. Rådet avholder sitt tredje møte 13. juni. HIFO vil også delta med en rådgivende funksjon i prosessen rundt digitaliseringsprosjektet i Arkivverket. Som det fremgår av benevnelsen på disse organene vil de kun være rådgivende, og dermed ikke forpliktende for Arkivverkets ledelse som sådan.

HIFO er fortsatt bekymret for hvordan omorganiseringen av Arkivverket vil påvirke vår forskerhverdag, og dette anser vi som vår hovedinteresse:

- At forskeren, studenten og andre får fri og gratis tilgang til det fysiske arkivmateriale som er nødvendig for forskning.
- At forskeren får mulighet til å undersøke store mengder fysisk arkivmateriale.
- At forskeren sikres fysisk tilgang til lesesal eller tilsvarende innenfor normal arbeidstid.
- At forskerne møter faglig kompetente medarbeidere som kan veilede inn i et ofte uoversiktlig arkivlandskap.
- At forskning ikke blir hemmet på grunn av eventuell fjerndeponering, men at det sikres fortsatt velfungerende bestillingsløsninger gjennom Arkivportalen.

Forslag til vedtak

HIFO vil fremover opprettholde kontakten med Arkivverket for å sikre oss at våre interesser blir hørt i den pågående omorganiseringen.

HIFOs styre ønsker derfor at årsmøtet vedtar følgende resolusjon:

«Den norske historiske forening (HIFO) forventer at Arkivverkets omorganisering ikke får negative konsekvenser for forskeres, studenters og andre brukeres tilgang til og bruk av arkivmateriale ved statsarkivene og Riksarkivet. Tilgangen må være den samme for alle kategorier av brukere, enten de befinner seg innenfor eller utenfor universitets- og høyskolesektoren.

Vi forventer at arkivmateriale fortsatt vil være fritt tilgjengelig til undersøkelse på lesesaler, og at digitalisering av arkivmateriale ikke vil være til hinder for fri forskning på grunn av betalingsløsninger.

Vi forventer at Arkivverket sikrer historie- og arkivfaglig kompetanse innen de forskjellige historiske epokene, og at medarbeidere med førstehånds-kunnskap om arkivmateriale fortsatt vil veilede brukerne.»